

VALGFAG: JU5280 Internasjonal privatrett

Høst 22

Tiefbau AG er et tysk entreprenørselskap med virksomhet i flere land. For å utvide sin virksomhet til Norge planlegger Tiefbau å delta som underleverandør i en anbudskonkurranse for utbygging av en tunnel på Vestlandet. Dette forutsetter at Tiefbau forplikter seg til å installere boreutstyr på utbyggingsstedet innen en bestemt dato.

Tiefbau AG begynner å utvikle utstyret. For å spare tid og transportkostnader bestiller de motoren til boreutstyret hos Motorutvikling AS, et norsk selskap hvis produksjon er på Vestlandet.

Partene diskuterer motorens spesifikasjoner og innser at standardmotoren til Motorutvikling AS krever betydelig tilpasning for å kunne være egnet for Tiefbaus formål. Dette krever investeringer, og partene blir enige om at disse skal finansieres gjennom en høyere pris som Tiefbau er villig til å betale for motoren.

Kontrakten forklarer at bakgrunnen for kjøpet er Tiefbaus plan om å delta i anbudskonkurransen. Blant kontraktsvilkårene er en «time is of the essence»-klausul, hvoretter enhver forsinkelse skal anses som vesentlig kontraktsbrudd og gi Tiefbau grunnlag for å heve kontrakten.

I henhold til kontrakten skal motoren både produseres og leveres i Norge.

Kontrakten har en klausul som velger engelsk rett som bakgrunnsrett, men regulerer ikke verneting.

Motorutvikling begynner å tilpasse sitt utstyr og foretar investeringene.

På grunn av de ulike tiltak som ble iverksatt i forbindelse med Korona, er Motorutviklings tilgang til materialer og bemanning redusert. Motorutvikling må endre produksjonsplanen, og de varsler Tiefbau om at leveransen vil bli forsinket to måneder i forhold til det avtalte tidspunktet.

Tiefbau forklarer at en slik forsinkelse vil føre til at de ikke kan delta i anbudskonkurransen. Derfor hever de kjøpet.

Motorutvikling engasjerer en advokat for å vurdere rettslige skritt.

Vi forutsetter at hevning er i henhold til kontrakten og godtatt etter den engelske bakgrunnsrett.

Advokaten mener at Motorutviklings eneste håp er å påberope seg kjøpsloven § 26 i kombinasjon med avtaleloven § 36. Selv om disse bestemmelsene anvendes, er det likevel ikke sikkert at Motorutvikling kan få medhold i sin påstand om at det ikke var grunnlag for hevning.

Advokaten vurderer ulike fremgangsmåter for å unngå anvendelse av engelsk rett.

1. Kan Motorutvikling anlegge søksmål i Norge?
2. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon, ville Motorutvikling kunne bestride gyldigheten av lovvalget? Forklar hvilket grunnlag som kan tenkes å være relevant, og om det kan føre frem.
3. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og lovvalget bli ansett ugyldig, hvilket lands rett ville komme til anvendelse?

4. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og skulle engelsk rett bli bekreftet som bakgrunnsrett, ville Motorutvikling kunne argumentere med at kjøpsloven § 26 og avtaleloven § 36 likevel skal anvendes? Forklar hvilket grunnlag som kan tenkes å være relevant, og om det kan føre frem.
5. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og skulle engelsk rett bli bekreftet som bakgrunnsrett, ville Motorutvikling kunne påberope seg ordre public for å hindre anvendelse av engelsk rett?

Sensorveiledning

Kandidaten bes om å ta stilling til fem ulike spørsmål som reises av partenes anførslers. Hvert av spørsmålene gjelder for 18% av endelig karakter. 10% av endelig karakter gjelder generelle aspekter som besvarelsens struktur og språk.

Svarene bør bero på norsk internasjonal privatrett. Dette følger av at tvisten vurderes bragt for norske domstoler. Domstoler anvender alltid internasjonalprivatrettslige regler fra sin egen rett. Kandidaten bør nevne dette. Kandidater som bruker anledningen til kort å kommentere den nasjonale karakter av lovvalgsregler, samt behov for harmonisering, kan premieres – men dette bør ikke ta for mye plass.

1. Kan Motorutvikling anlegge søksmål i Norge?

Kandidaten bør først vise til at verneting reguleres av Luganokonvensjonen, ettersom tvisten er internasjonal (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 7.2).

Luganokonvensjonens hovedregel er at søksmål anlegges ved saksøktes verneting, i dette tilfelle Tyskland. Luganokonvensjonen har tilleggsverneting for krav som springer ut av enkelte rettsforhold, se artikkel 5. (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 7.5).

For å kunne anvende denne bestemmelsen må kravet kvalifiseres. Kravet springer ut av kontrakt, derfor anvendes artikkel 5.1. Saksøker har etter denne bestemmelsen mulighet til å anlegge søksmål ved oppfyllelsesstedet. For det som er relevant her, skiller bestemmelsen mellom oppfyllelsesstedet for kjøps- eller tjenestekontrakter. I denne saken sammenfaller leveringsstedet og stedet der tilvirkning er utført, derfor trenger ikke kandidaten å problematisere om tilvirkningskjøp kvalifiseres som kjøp eller som tjeneste (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 15.4).

Svaret er at Motorutvikling kan anlegge søksmål i Norge i henhold til Luganokonvensjonen artikkel 5.1.

2. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon, ville Motorutvikling kunne bestride gyldigheten av lovvalget? Forklar hvilket grunnlag som kan tenkes å være relevant, og om det kan føre frem.

Kandidaten bør vise til at lovvalget for kjøpskontrakter er regulert i kjøpslovvalgsloven. Loven anvendes på tilvirkningskjøp, se § 1. En kontraktklausul er tilstrekkelig grunnlag for å gyldig foreta

et lovvalg. Valg av et tredjelands rett er ikke i strid med loven (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 15.10.1).

Et mulig grunnlag for å bestride gyldigheten av lovvalget er å påberope seg at lovvalget kun bør ha materiellrettslig virkning ettersom kontrakten skal i sin helhet oppfylles i Norge. Dette vil imidlertid ikke føre frem, ettersom kontrakten er internasjonal ved at saksøkte er bosatt i Tyskland (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 3.2).

Svaret er at lovvalget er gyldig.

3. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og lovvalget bli ansett ugyldig, hvilket lands rett ville komme til anvendelse?

Dersom partene ikke har foretatt et lovvalg, anvendes retten i det landet der selgeren er bosatt, jf kjøpslovvalgsloven § 4 (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 15.19.1).

Svaret er at norsk er bakgrunnsrett.

4. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og skulle engelsk rett bli bekreftet som bakgrunnsrett, ville Motorutvikling kunne argumentere med at kjøpsloven § 26 og avtaleloven § 36 likevel skal anvendes? Forklar hvilket grunnlag som kan tenkes å være relevant, og om det kan føre frem.

Dersom kontrakten er regulert av engelsk rett, kan norske materielle regler gripe inn kun dersom de er internasjonalt preseptoriske regler. Disse er regler som beskytter særlig viktige samfunnshensyn. Kjøpsloven § 26 kan neppe anses som internasjonalt preseptorisk. Om avtaleloven § 36 er internasjonalt preseptorisk er usikkert. Bestemmelsen bør i alle fall ikke gis større rekkevidde internasjonalt enn den har internrettslig (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 4.2.2 og 4.2.6 f).

Svaret er at det sannsynligvis ikke er grunnlag for å gripe inn med de norske bestemmelser.

5. Skulle norske domstoler ha jurisdiksjon og skulle engelsk rett bli bekreftet som bakgrunnsrett, ville Motorutvikling kunne påberope seg ordre public for å hindre anvendelse av engelsk rett?

Anvendelse av den utenlandske bakgrunnsretten kan begrenses dersom resultatet ville være i strid med norsk ordre public. Dette forutsetter at fundamentale prinsipper er alvorlig krenket. Ordre public-forbeholdet skal anvendes restriktivt. Det er ikke tilstrekkelig at resultatet er forskjellig fra det som ville følge av norsk rett (se Giuditta Cordero-Moss, Internasjonal privatrett 2.utg., pkt. 5.5).

I denne saken rammes Motorutvikling hardt av hevningen. Imidlertid er formålet med kontrakten vesentlig forfeilet for Tiefbau AG. Den norske advokaten gir uttrykk for at det ikke er sikkert at Motorutvikling kan få medhold i sin påstand om at det ikke var grunnlag for hevning. Krenkelsen av fundamentale prinsipper er derfor ikke åpenbar.

Svaret er at det ikke kan påberopes ordre public for å hindre anvendelse av engelsk rett.